

Алексєєв О.О.

*кандидат педагогічних наук, викладач кафедри спорту і спортивних ігор,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Важливою теоретичною основою в підготовці майбутніх учителів фізкультури до організації індивідуальної роботи з учнями є напрацьований і перевірений досвід практикуючих учителів. Індивідуальна робота з учнями у вивченні більшості шкільних предметів передбачає врахування вчителем рівня знань школярів того чи іншого матеріалу. Так, реалізуючи індивідуальний підхід до учнів у вивченні фізики, В. Сиротюк і С. Стечик рекомендують організовувати процес навчання таким чином, щоб учні мали змогу самостійно виявити власний рівень «підготовленості, ініціативності, творчих здібностей, засвоєння змісту і об'єму навчального матеріалу» [1, с. 107]. На думку дослідників, індивідуальна робота школярів полягає в тому, що після вивчення окремих тем, параграфів чи розділів учні складають опорні конспекти, які відображають рівень засвоєння і розуміння вивченого матеріалу. Науковці аргументують важливість досить високого рівня сформованості вмінь учнів працювати з навчальною додатковою літературою (самостійно складати план до параграфа підручника; складати план до розповіді вчителя; працювати з малюнками, складаючи за ними розповідь; виділяти в тексті структурні елементи знань (наукові факти теорії, закони тощо); користуватися узагальненими планами тощо) [1].

Інтеграція індивідуального та диференційованого [2] підходів дає змогу кожному учневі усвідомити особливості розвитку свого організму та врахувати свої знання з багатьох шкільних предметів (біології, анатомії та фізіології людини, хімії, фізики, екології, безпеки життєдіяльності та ін.) у процесі розробки власних схем-моделей фізичного самовдосконалення. Таким чином, враховуючи рівень фізичного розвитку та психологічні особливості кожного учня і використовуючи індивідуально-диференційований підхід, вчителі фізичної культури мають змогу внести певні уточнення в програму виконання ними індивідуальних завдань [2].

Важливою теоретичною основою організації індивідуальної роботи учнів учителями фізичної культури є не лише знання і врахування психологічних та фізичних особливостей і навчальних можливостей школярів, але й комунікативні взаємозв'язки між ними, спільні інтереси і цілі. Адже результативність особистого фізичного самовдосконалення учні мають змогу порівняти з такими ж показниками і за такий самий період у своїх однокласників. Відтак учитель фізичної культури має змогу об'єднувати учнів у групи (секції), використовувати й удосконалювати їхні фізичні здібності і навички у спільно-груповій чи індивідуально-змагальній роботі.

Активізація і мотивація індивідуальної роботи школярів дає змогу трансформувати її в додаткову систематичну самостійну позаурочну роботу учнів на основі сформованого інтересу до фізичного самовдосконалення та здоров'язбереження. Знання психології мотиваційних процесів дає змогу вчителю фізичної культури використовувати об'єктивний аналіз індивідуальної роботи кожного школяра в напрямі фізичного самовдосконалення, підкреслюючи його позитивні прогресивні здобутки, і таким чином віднаходити і використовувати дієві способи впливу для організації систематичної самостійної фізичної активності. Такий спосіб взаємодії на рівні «учитель фізичної культури – учень» дає змогу педагогу допомогти кожному школяру в організації різних видів діяльності:

- чітко планувати власну індивідуальну роботу в напрямі систематичної фізичної активності та здоров'язбереження;
- використовувати основи міждисциплінарної інтеграції у розробці власних стратегій фізичної активності;
- вміти створювати власну розвивальну стратегію фізичного самовдосконалення і здоров'язбереження з урахуванням існуючого рівня;
- виявляти навички аналітично-критичного мислення на основі організації зворотного зв'язку з іншими учнями, що сприятиме сепаруванню більш дієвих і оптимальних способів фізичної активності в командній роботі або під час організації змагань.

Отже, теоретичними основами організації індивідуальної роботи учителів фізичної культури визначаємо:

- законодавчі документи Міністерства освіти і науки України, в яких окреслено напрями розвитку нової школи та вдосконалення фізичного розвитку школярів;
- знання вчителями фізкультури діалектичних теорій діяльності, активності, мотивації та мотивів (теорії потреб, які зумовлюють поведінку людей; мотивації досягнення успіху та ін.), щоб використати власну теоретичну підготовку в організації вмотивованої й активної індивідуальної роботи учнів;
- психолого-педагогічні знання з теорії та методики фізичного виховання, вікової та педагогічної психології, анатомії та фізіології людини, особистісного розвитку школярів та ін.;
- науково обґрунтовані методичні матеріали для організації індивідуальної роботи учнів учителями фізичної культури (дисертації, навчально-методичні посібники тощо);
- апробовані й перевірені інноваційні підходи учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями (сучасні матеріали, опубліковані в наукових виданнях і матеріалах конференцій) та ін.

Використання вчителями фізичної культури окреслених теоретичних основ сприятиме створенню такого освітнього середовища, в результаті взаємодії з яким відбуватиметься саморозвиток як педагога, так і учнів шляхом індивідуальної роботи над власним самовдосконаленням.

Література:

1. Сиротюк В.Д., Стецик С.П. Методика здійснення індивідуального підходу в процесі виконання учнями домашніх завдань з фізики. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2013. Вип. 109. С. 106–109.
2. Сітовський А.М. Диференційований підхід у фізичному вихованні підлітків з різними темпами біологічного розвитку (на прикладі школярів 7-х класів): автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 Львів. держ. ун-т фіз. культури. Львів, 2008. 20 с.

*Дмітрієва О.І.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри корекційної педагогіки та інклюзивної освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Сучасні тенденції освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні відбуваються на основі гуманізації суспільного життя, що в першу чергу передбачає посилення уваги до формування повноцінної особистості, до всебічного розвитку кожної дитини, в тому числі дитини з особливими освітніми потребами. Розвиток демократичних інститутів у державі, формування духовної культури та моральних цінностей особистості, її соціально-економічний статус значною мірою визначається рівнем освіти дітей, ставленням до них як до найвищої соціальної цінності [2].

Діти з різними особливими освітніми потребами мають змогу отримувати освіту у закладах загальної середньої освіти із спеціальним навчанням, у навчально-виховних комплексах, навчально-реабілітаційних центрах. Разом з тим, значна увага надається організації інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами. За таких умов варто наголосити, що ефективність організації освітнього процесу значною мірою залежатиме від того, наскільки, зокрема, педагоги обізнані із специфікою розвитку своїх учнів.

Стосовно дітей з порушеннями слуху, вченими визначені **характерні особливості** їх розвитку, які необхідно враховувати при роботі з цією категорією дітей з особливими освітніми потребами: